

ZADRUGA.

Glasilo »Zadružne Zveze v Celju«.

Uredništvo in upravnništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, I. nadstropje v Celju. — Dopise blagovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. — Ponatisi iz »Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 kroni.

Cena inseratom je naslednja: za 1kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Petindvajsetletnica „Zadružne Zveze“ v Celju.

Dne 21. januarja t. l. bode »Zadružna Zveza« v Celju praznovala svojo petindvajsetletnico. Ta dan leta 1883. je predsednik naše »Zadružne Zveze« povabil vse slovenske posojilnice, ki jih je bilo takrat šele 14, s posebno okrožnico na posvetovanje v Celje, da bi se osnovalo društvo, ki bi branilo obstoječe posojilnice in snovalo nove zavode te vrste. Vredno je, da se ohrani zgodovini okrožnica, s katero je gospod Mihael Vošnjak povabil takratne posojilnice na to velevažno posvetovanje. Ta okrožnica se je glasila:

»Brez dvombe so se zadruga, osnovane na podlagi zakona od 9. aprila 1873 na slovenskem Štajerskem in na Kranjskem jako razvile, ter se tudi kaže, da te zadruga prav uspešno vplivajo na občno blagostanje. V ta namen pa, da bi se deloma že obstoječe posojilnice še bolj razvijale, in deloma, da bi se v krajih, kjer bi bila ustanovitev teh zadrug potrebna, pričele dotične priprave, bila je že od več strani izražena želja, naj se osnuje društvo »Zveza slovenskih posojilnic«; ob enem se tudi omeni, da je do sedaj že 14 slovenskih posojilnic. Da bi se pa posvetovalo o ustanovitvi »Zveze«, sešli se bodo odposlanci slovenskih posojilnic dne 21. januarja t. l. (nedeljo) popoludne ob dveh v uradni sobi celjske posojilnice, in k temu shodu povabi se tudi vodstvo Vaše posojilnice s prošnjo, poslati tedaj nekatere člane Vašega predstojništva (ravnateljstva) v ta namen sem.»

Razven posvetovanja o predloženih pravilih »Zveze slovenskih posojilnic« se je posvetovalo še o sledečih točkah:

1. Prošnja na finančno ministerstvo, naj se menice tiskajo in prodajajo tudi s slovenskim tekstom.

2. Kako bi se za posojilnice pridobile potrebne tiskovine po najnižji ceni?

3. V katerih krajih spodnjega Štajerja in Kranjskega, kjer še ni posojilnic, bi bila ustanovitev teh zavodov najbolj potrebna?

4. Posamezni nasveti.

Od vseh 14 posojilnic so sledeče poslate svoje zastopnike v Celje:

- Posojilnica v Mariboru g. Simon;
- » » Mozirju gg. Josip Lipold in Ant. Goričar;
  - » » Šoštanju g. Ivan Vošnjak;
  - » » Žalcu g. Janez Hausenbichler;
  - » » Celju gg. dr. J. Serbec, Baš, dr. Filipič.

V daljšem razgovoru je shod odobril enoglasno od g. M. Vošnjaka sestavljena pravila.

Od teh 9 domoljubov, ki so se udeležili ustanovnega shoda naše »Zveze«, krije žalibog že tri, to je Pavel Simona, Janez Hausenbichlerja in Josip Lipolda, črna zemlja. Mi jim ohranimo hvaležen spomin!

Takoj po shodu dne 21. januarja 1883 je predložil M. Vošnjak pravila v potrditev notranjemu ministerstvu.

Ker dolgo ni bilo odloka, naprosil je on tedanjega državnega poslanca za celjski okraj, dr. J. Vošnjaka, naj pospešuje rešitev, katera se je zakasnila zavoljo neugodnih poročil od namestništva v Trstu, Gradcu in Celovcu, od koder so se delale zapreke, rekši, da bo nameravana »Zveza« političnega pomena.

Zanimivo je dejstvo, da je med tem dobil g. M. Vošnjak neko anonimno pismo iz Trsta, v katerem je bilo rečeno, kako neugodno je tamošnje namestništvo referiralo v tej zadevi na notranje ministerstvo. Grof Taaffe je pa vendar dovolil ustanovitev društva.

Naša »Zveza« je potemtakem najstarejša med Jugoslovani; med avstrijskimi sta pa starejši le Češka Zveza v Pragi in pa nemška (Wrabetzova) Zveza na Dunaju.

Ko smo omenili osebe, ki so ustanovile našo Zvezo, in način, kako se je ista ustanovila, preostaja nam še omeniti najvažnejše epizode iz njenega 25 letnega plodonosnega delovanja.

Naša Zadružna Zveza je sedaj denarna zadruga, a to šele od leta 1905. Skozi triindvajset let je bila le društvo z imenom »Zveza slovenskih posojilnic«. Njen predsednik je bil ves čas in je še dandanes g. Mihael Vošnjak.

V prvih letih svojega obstanka je društvo izdajalo mesečnik »Zadruga«, namreč v letih 1883., 1884., 1885., 1886.. Ta mesečnik se je že v zadnji dobi teh let skrčil tako, da je izhajal list komaj enkrat na leto. Vzrok tega skrčenja je bil vstop M. Vošnjaka v državni zbor, vsled česar on ni bil več v stanu, intenzivno se posvetiti vsebini lista »Zadruga«. Ker je prenehalo to

Zadružni dom v Celju.

glasilo, izdajala je »Zveza slovenskih posojilnic« zanimive in obširne letopise in to od leta 1890. dalje. Prvih šest letnikov je uredil pisatelj teh vrstic, sedmi tečaj je uredil g. A. Endlicher, bivši kontrolor mestne hranilnice v Ljubljani in sedaj ravnatelj deželne hipotečne banke v Zadru. Ostale letnike je mojstersko uredil sedanji ravnatelj Zadružne Zveze g. Franjo Jošt. Od teh njegovih letnikov je posebno zanimiv 13. letopis, ki opisuje dvajsetletnico naše Zveze.

Delovanje »Zveze slovenskih posojilnic« oz. Zadružne Zveze v teku 25 let, je obstalo v tem, da se je vsled njenega sodelovanja ali posredovanja ustanovilo kakih 150 posojilnic. Od teh je najmanj 100 Raiffeisenovk, t. j. takih posojilnic, ki so sprejele

v svoja pravila določila iz zakona z dne 1. junija 1889. »Zveza slovenskih posojilnic« nadzoruje svoje članice že skozi 20 let in več; kajti pred revizijskim zakonom z dne 10. junija 1903 so se skoro vse posojilnice podvrgele prostovoljno njenemu nadzorstvu. »Zveza slovenskih posojilnic« je imela redno vsako leto občni zbor v Celju, večkrat pa tudi poučne shode v Celovcu, Velikovcu, Ljubljani, Mariboru itd.

Že pred 15. leti in pozneje je pisec teh vrstic predlagal, da se društvo »Zveza slovenskih posojilnic« pretvori v denarno zadrugo. S tem predlogom ni mogel prodreti do leta 1904. V tem letu so se bili za to idejo navzeli gg. M. Vošnjak, dr. Iv. Dečko in Franjo Jošt; zlasti se je isti v

pretečenih 10 letih neumorno trudil, da postane iz društva zadruga, kar se mu je z zvesto oporo prvoimenovanih dveh gospodov konečno in po precejšnjih borbah tudi posrečilo.

Vsled upora celjske posojilnice, ki je bila nekaka denarna centrala za slovenske posojilnice, so bili ti gg. opustili ta predlog sicer za eno leto, a se je že v prinodnjem letu izpeljal.

Proti koncu leta 1905. se je namreč skoraj ves odbor »Zveze slovenskih posojilnic« odločil, da se poleg tega društva in namesto oz. iz tega društva ustanovi sedanja »Zadružna Zveza,« kot osrednja blagajna in nadzornica svojih članic.

To se je tudi na občnem zboru koncem leta 1905. zgodilo in potrdilo.

»Zveza slovenskih posojilnic« je ostala kot društvo in obdržala tiskarsko koncesijo, ki ji jo je priboril g. predsednik v svoji nekdanji lastnosti kot državni poslanec in koje izvrševanje se je bilo izročilo za veliko let g. Dragotin Hribarju. Da zamore to društvo izvrševati tiskarsko obrt, si je sezidalo v Celju svojo hišo in prevzelo od omenjenega tiskarja že njegovo knjigo-veznico in papirno trgovino.

Revizijsko koncesijo, ki jo je imelo to društvo, je odstopilo s privoljenjem ministrstva Zadružni Zvezi leta 1906. Ta je svoj delokrog razširila s pričetkom tega leta in začela delovati kot denarna centrala za slovenske posojilnice in zadruge, ki se ji pridružijo.

Svoje uradne prostore ima sicer še v hiši društva »Zveze slovenskih posojilnic«, a si je sama tudi pod ugodnimi pogoji na Ringu, nasproti novemu poštnemu poslopju kupila svoj dom v svrhu, da zamore tam zapričeti intenzivneje delovanje tudi v drugih panogah nedenarnega zadružništva.

V proslavo 25 letnice naše Zadružne Zveze objavimo še kratek zgodovinski pregled avstrijskega in slovenskega posojilništva, v katerem smo naslikali še nekatere zaslužne slovenske posojilničarje.

Zgodovinski pregled.

Kakor se je trgovstvo v minulem stoletju razvilo do visoke stopinje, tako so se tudi denarni zavodi tako povzdignili, da se temu napredku čudi celi svet. Kakor so tudi v najmanjši vasi nastale velike trgovine, tako je v najnovejšem času dobilo že vsako mesto svojo hranilnico ali posojilnico, da celó večji trgi in večje župnije ne pogrešajo več denarnega zavoda. Vsaj še v malih farah in v malih vaseh je tu pa tam nastala v zadnjem času kaka majhna kmečka posojilnica.

Tudi na Slovenskem imamo že več vrst denarnih zavodov, bank, hranilnic, posojilnic,

kreditnih društev itd. Različna imena imajo in različno so urejeni.

Pred 100 leti pa ni bilo še nobenega denarnega zavoda na Slovenskem: toda nekako pred 80. in 70. leti so se ustanovile sedaj zeló bogate hranilnice v Ljubljani, Gradcu in Celovcu. Dasi ti denarni zavodi veliko dobrega storé, vendar na tem mestu ne bomo razpravljali o ustroju, uredbi in stanju téh starih in zato močnih denarnih zavodov, in sicer radi tega ne, ker se nismo namenili o njih pisati, marveč le o slovenskih posojilnicah. Te hranilnice so itak skoro izključno le v nemških rokah.

V nemških rokah je pa tudi najstarejša posojilnica, kar jih je v slovenskih pokrajinah. Bila je to od začetka in je še dandanes. Omenimo jo pa radi tega, ker je ob enem najstarejša posojilnica v Avstriji. To je »Obrtno pomožno

Jan Horak.

društvo» (po nemško »Gewerblicher Aushilfskassenverein«) v Celovcu, ki je bilo ustanovljeno leta 1861., in delovalo kot društvo do leta 1876; od tega leta naprej pa do dandanes pa deluje kot zadruga. Tretja (po starosti) posojilnica v Avstriji je pa bila že slovenska in se je ustanovila v Ljubljani pod naslovom »Obrtno pomožno društvo« že leta 1856.

Ustanovljena je bilo v pomoč ljubljanskim obrtnikom in rokodelcem. Mnogo let, kakih trideset let bilo je ono edini slovenski denarni zavod v Ljubljani poleg nemške »Kranjske hranilnice« in njenega »Vorschussvereina«. Osnovano je bilo na podlagi društvenega zakona (1852) kot društvo, premenilo pa je svoja pravila leta 1874. po zadružnem zakonu (z dne 9. aprila 1873).

Ustanovil je ta denarni zavod **J. N. Horak**, rojen Moravan v Kromavju leta 1814. ki je prišel v Ljubljano pred 68. leti in začel tukaj izvrševati rokovičarski obrt. S svojo vestnostjo, marljivostjo in poštenostjo pomagal si je kmalu do posebnega ugleda v obrtnih in sploh narodnih krogih, kajti skromni rokovičar ni bil samo izvrsten obrtnik, ampak tudi navdušen Slovan in goreč rodoljub ter se je koj od začetka svojega bivanja med Slovenci oklenil z vso ljubeznijo narodne stranke in jej ostal zvest do svoje smrti. Tedaj je vladal v Ljubljani najgrši nemškutarski birokratizem, kateremu je mrzelo vse, kar je bilo slovenskega. Horak je tedaj začel nagovarjati ljubljanske obrtnike, naj ne zatajujejo svoje narodnosti, naj se upró nemškemu birokratizmu in naj skrbé za svoje gmotno blagostanje neodvisno od vladajočih krogov. Horak je deloval na to, da si obrtniki ustanové svoje posebno pomožno društvo, in posrečilo se mu je. S takim delovanjem pridobil si je slavljenec splošno spoštovanje in zaupanje, postal je voditelj narodnih meščanov in veren sodelovalec Janeza Bleiweisa. Leta 1865. ustanovil je Horak takozvano »meščansko stranko« v Ljubljani, in edino tej stranki, oziroma njenemu vodju Horaku, se je bilo zahvaliti, da je dobila Ljubljana po smrti Ambrožovi narodnega župana dr. Costo. Horak je umri 25. avgusta 1893.

Število posojilnic je pa v Avstriji kaj počasi raslo. Druga posojilnica se je bila komaj eno leto popred (1855) v Altlerchenfeldu pri Dunaju ustanovila, tretja v Opavi (1858). Vse Nemce in Slovence so bili pa vendar Čehi prekosili; kajti na Češkem najdemo že prej nekaj posojilnic.

Čehi so si znali najprvo razlagati sanje Egiptovskega Jožefa: t. j. v dobrih časih varčevati za slabe čase. Že v 18. stoletju so imeli kmetje po čeških vaseh in trgih navado, da so žito v dobrih letih ali pa sploh v jeseni shranjevali, da so ga imeli za slabe čase in za setev. Neki del svojih pridelkov morali so »založiti« v skupnih žitnicah in shrambah, v katere so morali tudi graščaki nekaj doprinašati. Prve češke posojilnice na Češkem, Moravskem in Šleskem so bile torej žitne, in ne denarne založnice, a so bile last vseh »gruntarjev« dotične vasi. To shranjevanje žita je bilo začetkoma prostovoljno, pozneje pa, za cesarja Jožefa, ukazano. To je trajalo morebiti do polovice prejšnjega stoletja. Iz teh žitnih zakladov, ki so prišli kmalu pod državno nadzorstvo, izcimili so se polagoma denarni zavodi. Žita je namreč preostajalo, prodali so ga, denar shranjevali. In kakor je bilo žito občna (občinska, vaška) last, taki so bili tudi za žito skupljeni novci, katere so začeli mesto žita — ne podarjevati, marveč posojevati. Na ta način so nastale sredi

prejšnjega stoletja in pozneje češke »gospodarske založne«. Žnjimi se je začelo pečati tudi zakonodajalstvo, osobito deželni zbor, da so se te starodavne češke posojilnice uredile v duhu časa in po enakomernem postavnem potu. Najprvo se je več teh založnic, ki so bile po vaseh raztresene, združilo v okrajne založnice, ki so bile in so še nadzorovane po deželnem odboru; pozneje so se uredile v zmislu zadrúžne postave ali pa prelevile celo v čisto nove zadruge po Schulze-jevem ali Raiffeisenovem sistemu.

Do leta 1864. se ni v Avstriji štelo še, koliko je bilo posojilnic in sličnih denarnih zavodov. Leta 1864. pa so jih že našteali 118, katero število je bilo l. 1867. že na 358 naraslo. Poleg Čehov, ki so imeli samostojne svoje založne, začeli so namreč tudi Nemci snovati svoje posojilnice, ki so jih zvali »Vorschusskassenvereine«. Spodbudil jih je bil k temu največ Nемец (s Pruskega) Schulze-Delitzsch (beri Šulce-Delič.)

Ta je osnoval mnogo posojilnic na Nemškem, posebno po vzhodnem Nemškem po Pruskem in Saksonskem.

Začel je delovati v letih 1847—1850 z načelom in namenom: združiti posamezne moči, posamezne ljudi v celoto, v to svrhu, da celota posameznim posojuje, kedar so v denarni stiski. Po načelih vzajemnosti, po principih skupne zaveze priti do skupnega kapitala in premoženja, s katerim naj se posameznim članom te skupnosti pomaga — to mu je bil smoter. Schulze ni bil tesnosrčen. On je prirejeval in nasvetoval denarne zavode skupaj za vse stano ve, rokodelce, kmete, trgovce in za slehernega pač, kdor se je hotel pridružiti osnovanemu denarnemu zavodu; zato je nasvetoval zdaj omejeno, zdaj neomejeno zavezo, sploh je veliko svobode puščal v svojih naukih. Zato so se mogle po njegovih nazorih osnovane denarne zadruge več ali manj razširiti ali skrčiti in dobiti celó značaj velikih denarnih zavodov. Schulze ni izključeval od posojilnic izobraženih ljudi in glede obsega v terenu (ozemlji) ni stavlil nikakoršnih mej. Zato so se posojilnice te vrste razprostirale navadno čez eden ali pa tudi čez več upravnih (sodnih) okrajev in bile ustanovljene zdaj za kakšno mesto, za več vasi itd.

Leta 1871. je bilo v Avstriji že 749 posojilnic ali sličnih denarnih zavodov: toda vsi Slovenci smo imeli še samo dva, kranjsko (bolj nemško kakor slovensko) hranilnico v Ljubljani in Horakovo »Obrtno pomožno društvo« ondi, ki je pa bilo po duhu in jeziku bolj slovensko kakor nemško. Da smo pa zdaj vendar kmalu dobili nekaj posojilnic, zato gre hvala v prvi vrsti dr. Josipu Vošnjaku.

Ta znani slovenski rodoljub je v letu 1868. potoval po Češkem, da bi se seznanil z ondotnimi razmerami in potem Slovence opozoril na vse, kar je ondi hvalevrednega našel. Res je storil rodoljub to v »Slovenskem Narodu«, v katerem je posebno to povdarjal, kako je na Češkem z veseljem videl, da so imeli skoro v vsaki vasi svojo »založno«. Nato je povdarjal potrebo takih zavodov za Slovence tudi v koledarju (1871) družbe sv. Mohorja, kjer je bil obenem priobčil tudi pravila za uzor. Praktično pa je skušal napraviti prvo slovensko posojilnico v svojem takratnem službenem kraju, v Šmarju pri Jelšah, kar se mu pa ni posrečilo, ker je bil ta kraj prehitro zapustil, preselivši se v Ljubljano. Vendar so pa istočasno ljutomerski rodoljubi po navodilu Schulze-jevih knjig in pravil ustanovili že l. 1872. posojilnico kot društvo, o katerem bomo še govorili.

Dr. Josip Vošnjak.

Predno pa začnemo opisovati začetek in razvoj slovenskih posojilnic, moramo povdarjati, da se je nemško posojilništvo na Nemškem začelo prej in hitreje razvijati. Na Nemškem sta dva moža ondotno posojilništvo pospeševala. Enega Schulze-ja smo že omenili; ta je deloval po vzhodnem Nemškem, drugi pa na zahodnem Nemškem. Ta je bil Raiffeisen, beri Rajfajzen. Raiffeisena, protestant po veri, imenujejo očeta malih nemških posojilnic. F. W. Raiffeisen je bil rojen na Nemškem ob Renu blizu Koblenca l. 1818. Bil je upravni uradnik. V tistih krajih, kjer je v mladih letih (1847—1850) služil, je bila takrat velika beda in lakota med prostim ljudstvom. Da bi revnemu narodu pomagal, osnoval je bil prvo konsumno društvo z vzajemnim poroštvom, ki je

svojim članom živila po ceni preskrbovalo, n. pr. kruh, krompir; imelo je svojo pekarijo, preskrbovalo ljudstvu tudi dobro seme itd.

Kljub temu je bil zapazil Raiffeisen, da bode ljudstvu še le potem pomagano, če bode dobilo po ceni denar na posodo, ker ga namreč oderuhi preveč stiskajo, zlasti pri živinski kupčiji in sprejemanju živine v rejo.

Zato je začel ljudem v tistih krajih posojilnice snovati. Njega je vodila prava krščanska ljubezen do bližnjega, kateremu je hotel pomagati. Pri snovanju posojilnic je imel Raiffeisen sledeča načela: Vsaka vas ali vsaj vsaka župnija naj ima svojo posojilnico.

Posojilnico naj vodijo kmetje sami, najboljši občani naj stopijo na čelo zadrugi; vodijo naj zavod brezplačno. Le »računar« (knjigovodja) naj dobi primerno nagrado, ki naj bode kolikor mogoče vedno enaka, če tudi je dela več, kakor prvotno in navadno. Kmetje, kateri kot udje pristopijo, naj se neomejeno zavežejo zadrugi s svojim poroštvom. Deležev naj posojilnica ne jemlje; kmet ne more deležev plačevati; denarja potrebuje za kmetovanje. Vsa njegova kmetija, živina in poljsko orodje njegovo dajejo dovolj varnosti pri zadrugi z neomejenim poroštvom. Da ima denarna sredstva za posojevanje, skrbi naj za hranilne vloge.

Posojuje naj se po Raiffeisenovem nasvetu le na zadolžnice; menice so pri njegovih zavodih izključene. Čisti dobiček se ne razdeljuje med člane, ampak prideva k prihranjeni zalogi (rezervnemu fondu), do katerega posamezni udje nimajo pravice, marveč le skupna posojilnica. Če bi se posojilnica razdružila, si tudi zadržniki te zaloge ne smejo prisvojiti. Ona ostane marveč, kakor kakšna ustanova, nedotakljiva, ima se le obrestonosno naložiti dotlej, da se ustanovi nova posojilnica, ki jo zopet kot svojo last prevzame. Po njegovem prizadevanju se je osnovalo na stotine posojilnic. Kolikor mogoče, je vse te zavode združil v društvo; okoli 500 posojilnic je vodil v tem svojem društvu, ki je imelo 8—10 preglednikov za zavode, ki so se mu pridružili. Raiffeisenu je veliko pomagal njegov sin. Blagi mož je umrl leta 1888. 70 let star. Po njegovih načelih se je osnovalo že več kakor 3000 posojilnic. Za nemško posojilništvo imata pa Raiffeisen in Schulze enake zasluge, ker potrebna sta v vsaki državi, torej tudi pri nas, obadva ustroja zadrug.

Raiffeisen je želel, kakor že rečeno, da ima vsaka kmetska vas ali vsaka kmetska župnija svojo posojilnico (da bi več župnij skupno imelo svoj denarni zavod, to naj bi bila le izjema). Raiffeisnove posojilnice naj bi ostale tudi vedno prave kmetske posojilnice, katere naj bi v resnici

le kmete na skrbi imele; edino le za vodstvo računov naj bi se posluževali ali učitelja ali župnika, ki pa naj bi ne imel pri posojevanju in vračevanju odločilne besede.

Bistveni razloček med tema snovateljema nemških posojilnic je bil ta: Raiffeisen je izključil deleže, Schulze jih je pa na vsak način priporočal. Raiffeisen ni trpel, da bi udje od posojilnice še kakšen drug dobiček imeli, kakor ta, da so na posodo dobivali. Schulze je pa dopuščal, da so se prvič deležem dajale obresti in drugič primeren del udom od napravljenega konecletnega dobička ali celo oboje skupaj. Raiffeisen je pa terjal, da ves dobiček pride v prihranjeno zalogo, za katero je pač tudi Schulze skrbel, toda s tem razločkom, da ta ni odrekal pravice posameznim udom do tega rezervnega fonda, katerega bi si oni smeli med seboj razdeliti, ako bi se kdaj razšli. Raiffeisen je pa hotel, da se posamezni udje nikoli prihranjene zaloge ne dotaknejo. Sicer

Friderik Viljem Raiffeisen.

sta pa oba, ki sta posredno in neposredno, z besedo in peresom jako veliko zavodov v življenje zbudila, s tem nadzorovala posojilnice, da sta leto za letom priobčevala v letopisih o njih statistične date in dajala navodila za pravilno poslovanje. Vrh tega sta oba združila večino svojih posojilnic v društvo, katero je po svojih knjigah, časopisih in uradnikih v zvezi stoječe posojilnice poučevalo in nadzorovalo.

V Avstrijo in na Slovensko so bili pa vendar prej prodrli Schulze-jevi nauki kakor pa Raiffeisenovi. Takratni zakoni pa niso bili ugodni za snovanje in delovanje denarnih zavodov, naj bi se bili ti opirali na načela prvega ali drugega. Kadar se je pa kje (v nemških ali čeških kronovinah) osnovala kašna posojilnica, opirala se je na društveni zakon od l. 1852. Razvitku posojilnic ta zakon še ni bil toliko na potu; pač pa so delovanje prvih posojilnic ovirali sitni davčni

predpisi. Kljub tem neugodnostim se je druga posojilnica slovenska (ali z imenom »posojilnica,« in sicer »okrajna posojilnica« — prva) osnovala v Ljutomeru leta 1872. na podlagi društvene postave od l. 1852. Njen ustanovitelj je bil g. Ivan Kukovec, rodoljub, ki še živi. (V mali meri je sodeloval pri ustanovitvi tudi pisec teh vrstic, ki se je bil po naključji celo prvi lastnoročno kot ud novega zavoda vpisal takrat, ko je l. 1874. postala ta posojilnica zadruga, in ki je z g. Kukovcem dolgo časa ugibal, kako firmo bi dali temu detetu, ali naj bi ga krstili po češko »založno«, »založnico« ali kako? Odločila sta se bila za ime »okrajna posojilnica«.

Ivan Kukovec je bil rojen leta 1840. blizu Ormoža. Dovršil je gimnazijo v Varaždinu in slušal pravoslavne nauke na Dunaju. Vsled bolezni ni dovršil študij, marveč vstopil je v pisarno odvetnika dr. Ploja (očeta dvornega svetnika in poslanca) v Ljutomeru. Tu se je oženil in postal posestnik, kmet in gospod obenem, kajti kmalu je bil kot jako zmožen in izobražen rodoljub izvoljen za načelnika slovenskega okrajnega zastopa, katero mesto vže zavzema 40 let. Bil je v dveh perijodah tudi deželni poslanec. Mesto predsednika in nadzornika v krajnem šolskem svetu zasedal je skoro brez prenehanja kakik 30 let. Kukovec je imeniten naroden gospodar, vinorejec in živinorejec. Ima parne mline, mlatilnice itd. V sto in sto slučajih je on vzgled Slovincem.

V prvi dobi delovanja ljutomerske posojilnice je bil desna roka temu rodoljubu Josip Gomilšak, rojen v Planini na Kranjskem l. 1842. Šolal se je v Ljubljani. A radi smrti svojega očeta ni mogel dolgo hoditi v šolo. V mladih letih že (l. 1860) je prišel v Ljutomer, kjer je stopil kot pomožni uradnik v pisarno odvetnika dr. Ploja. Po odhodu tega slovenskega domoljuba v Ptuj ostal je Gomilšak v Ljutomeru, kjer je postal tajnik in odbornik posojilnice, Sodeloval je in spodbujal, ko se je v Ljutomeru osnovala čitalnica, posojilnica itd. Vedno trden narodnjak, trden kakor skala, pospeševal je vsako narodno podjetje in zlasti pri volitvah kmetom zvesto stal na strani.

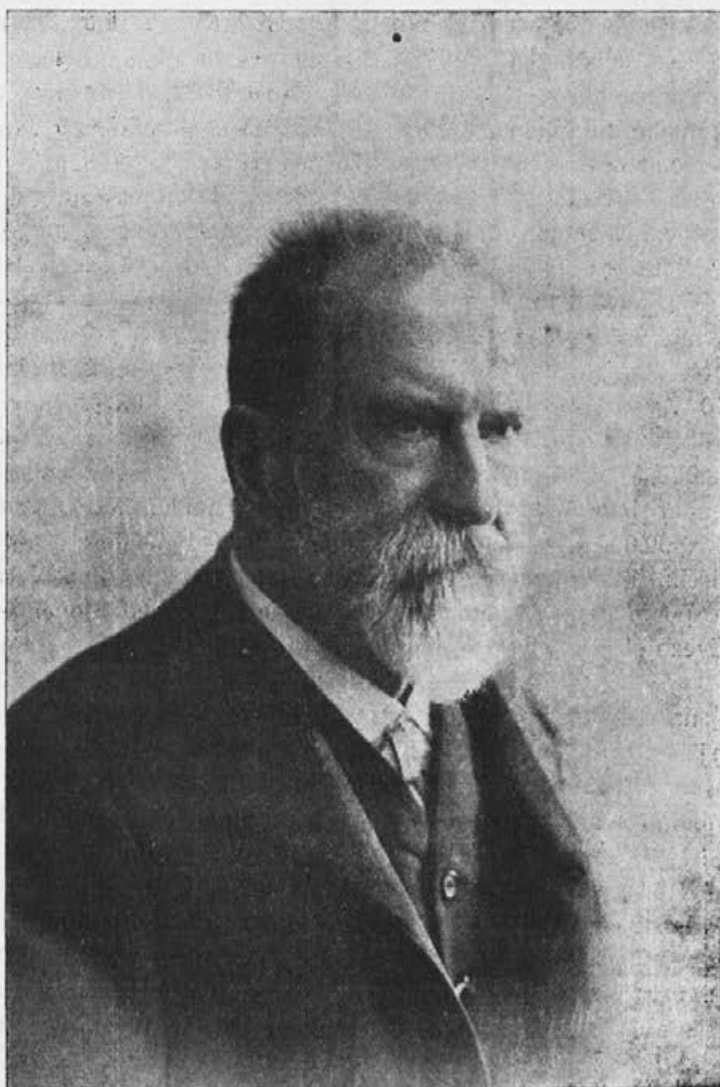
Predaleč bi zašli, ako bi hoteli opisovati kako so se ustanovile še druge staře posojilnice, kateri možje so jih osnovali in kako so prvotno ti zavodi delovali. Vendar od vseh posojilnic, katere so čez 25 let stare, hočemo na kratko še osnutek sledečih navesti: Št. Jakob v Rožu na Koroškem, Šoštanj, Mozirje, Metlika in Celje.

Posojilnica pri Sv. Jakobu v Rožu na Koroškem. Leta 1873. se je na podlagi društvenega zakona z dne 26. novembra 1852 ustanovil ta narodni denarni zavod kot društvo, katero se

je še le leta 1900. po prizadevanju g. ravnatelja Franja Jošta pretvorilo v smislu zakona z dne 9. aprila 1873 v zadrugo (posojilnico). Na trdno podlago sta postavila ta denarni zavod bivša Št. Jakobska župnika č. g. Jakob Knaflič in č. g. Andrej Aplen. Ker je pa Št. Jakob v Rožu zibelka imenitnih koroških Janežič-ev, dozdeva se nam, da so pri krstu ondotne posojilnice kumovali tudi ti koroški domoljubi katere so pozneje podpirali č. g. župnik Matej Ražun in pa narodni župan Fr. Kobentar.

Šoštanjska in mozirska posojilnica ste se ustanovili l. 1874. neposredno na podlagi postave od 9. aprila 1873. Za ustanovitev prve se je v prvi vrsti zanimal ranjki Mihael Vošnjak, usnar v Šoštanju, oče naših rodoljubov dr. Josipa in Mihaela Vošnjak; pri ustanovitvi je tudi sodeloval naš sedanji Zvezni predsednik.

M. Vošnjak (oče) je bil ravnatelj zavoda od 1874 do svoje smrti l. 1879; za njim je bil ravnatelj notar F. Rapoc do svoje smrti (l. 1882); zdaj vodita zavod dr. Fran Mayer in Ivan Vošnjak.

Mihael Vošnjak.

Glede te posojilnice je omeniti zanimivo dejstvo, da je bila prvi slovenski denarni zavod. ki se je ustanovil neposredno kot zadruga na podlagi postave od 9. aprila 1873 in kot takšen bil prvi registrovan v združnem registru.

Za ustanovitev Mozirske posojilnice si je pridobil največ zaslug ranjki Janez Lipold, bivši deželni in državni poslanec; za njim so skrbeli za razvitek zavoda njegova sina Josip (ki se je udeležil ustanovnega shoda naše Zveze) in Marko,

in pa poštar Anton Goričar, ki še dandanes zelo uspešno deluje v prid zavoda.

Od kranjskih posojilnic, ki so bile registrovane neposredno kot zadruge, je začela uradovati prva Metliška posojilnica. Tu je bil g. Janez Kapelle, kateri je bil leta 1874. vzbudil to misel med meščani, da naj bi se osnovala posojilnica. On je sestavil potrebna pravila. Začela je poslovati posojilnica dne 1. aprila 1875 z imenom »Prva dolenjska posojilnica, registrovana zadruga

z omejenim poroštvo v Metliki« pod vodstvom gg. Janeza Kapelle, oskrbnika nemškega vit. reda, Ferdinanda Sallokerja, okrož. zdravnika, Antona Prosenika, trgovca in Martina Kamenšaka, praktika pri nemškem vit. redu (vsí štirje so že umrli). Posojilnici so početkoma kapitalisti na vse načine nasprotovali. Pod marljivim vodstvom omenjenih odbornikov pa je posojilnica dobro napredovala. Prva leta je posojevala denar največ na menice. Ker je bilo pa med tem časom ravnateljstvo zatoženo, da je neudom denar posojevalo, in pozvano k c. kr. okrožnemu sodišču v Rudolfovem na odgovor, kjer je bilo na nekoliko globe obsojeno, popolnila so se leta 1882. pravila v toliko, da je posojilnica predružačila svojo firmo iz »Prva dolenjska posojilnica z omejeno zavezo« v »Prva dolenjska posojilnica z neomejeno zavezo«. V novejši dobi, ko so se kapitalisti pomirili in videli, da je njih nasprotovanje zaman, dobila je posojilnica pa druge nasprotnike.

V dolgi dobi svojega poslovanja kupila in razkosala je posojilnica tudi več graščin z dobrimi dobički. Vzlic visokemu obdačenju in raznovrstnim velikim davkom (72.000 K) ki jih je posojilnica plačala v dobi svojega obstanka, dala je zadružnikom na obrestih 118.000 K in večje vsote v dobrodelne namene. Vendar ima še sedaj posojilnica rezervnega zaklada 60.000 K v denarju in okoli 60.000 K v zemljiščih. 14. januarja 1903 je pristopila po osebnem posredovanju ravnatelja gosp. Franjo Jošta v »Zvezo slovenskih posojilnic v Celju.

Leta 1880. se je naselil kot zasebnik v Celju g. Mihael Vošnjak; sprevidel je važnost in potrebo narodnih denarnih zavodov v svoji domovini in tam začel ledino orati na tem polju.

M. Vošnjak se je lotil sprva ustanovitve posojilnice v Celju l. 1880, gotovo za tisti čas težavne naloge, pa hvaležne za slučaj zmage; vse je nasprotovalo. Posebej pa je nasprotoval predsednik okrožnega sodišča Heinricher pri vpisovanju zadruge. No, slednjič je bila zmaga na strani Slovencev in celjska posojilnica se je začela krasno razvijati. Posledica je bila ustanovitev posojilnice v Mariboru (1882); tamošnjega ustanovnega shoda so se udeležili tudi M. Vošnjak, notar šoštanjski Franc Rapoc in dr. Josip Vošnjak.

M. Vošnjaka posojilnični program za slovenski Štajer je bil, sprva v glavnih mestih: Celje, Maribor in Ptuj ustanoviti močne narodne denarne zavode in potem s pomočjo teh na deželi se lotiti snovanja posojilnic. To je bilo treba zaradi tega, ker tedaj za ustanavljanje novih zavodov ni bilo dobiti deželnih ali državnih podpor in so morale te tri velike posojilnice pripomagati pri snovanju zavodov na deželi; posebno se je v tem odliko-

vala Celjska posojilnica, to pa tudi zaradi tega, ker je bil M. Vošnjak obenem njen ravnatelj in predsednik Zveze. Vsem novo ustanovljenim zavodom je dajala Celjska posojilnica ali vloge ali posojila po nizkih obrestih; pozneje je v tem smislu tudi pomagala Mariborska posojilnica in kot vesten kronist moram to dejstvo zabeležiti v spomin.

Leta 1884. je bil dovršen prvi del tega programa, ker se je tudi v Ptuj posrečilo ustanoviti »Hranilno in posojilno društvo«, česar je bilo že upati začetkom leta 1884. Zaradi tega je zdaj napočila druga doba zgoraj omenjenega programa, namreč snovanje posojilnic na deželi, to je »kmetskih posojilnic«. V to svrhu je Mihael Vošnjak sestavil posebna pravila in jih pustil tiskati, da je bilo delo olajšano pri ustanovitvi takšnih zavodov. Glavne točke teh pravil so bile: Neomejena zaveza, majhen delokrog, deleži po 1 do 5 gld., čisti dobiček spada v rezervni zaklad, namesto nadzorstva izvoli občni zbor »Računskega pregledovalca«, posojila se dajejo le na dolžna pisma brez vknjižbe. Na podlagi teh pravil je v poletju 1884 M. Vošnjak ustanovil prve slovenske kmetske posojilnice v Pišecah, Slatini in Št. Petru pod Svetimi gorami.

V namen vzbujanja k snovanju takšnih zavodov je M. Vošnjak meseca julija 1884 sestavil tezadevni oklic pod naslovom »kmetske posojilnice«, ga razposlal po Spodnjem Štajarju in ga objavil v časnikih. Vredno je, da se tudi ta oklic ohrani zgodovini, zaradi tega uvrstimo vsebino istega. Oklic se je glasil:

Kmetske posojilnice.

Kmetske posojilnice imajo v prvi vrsti namen služiti osebnemu kreditu, t. j. dajati posojila na poroštvo ne na hipoteke; kajti če bi hotele te posojilnice gojiti hipotekarni kredit, morali bi razpolagati z večjimi zalogami, nego se dosežejo pri takih zadrugah potom deležev in hranilnih vlog. Denar, najet kot posojilo pri drugih denarnih zavodih, je pa za take posojilnice predrag, da bi se ga moglo oddajati kot hipotekarna posojila. Posojilnice na deželi naj se torej pečajo v prvi vrsti le z osebnim kreditom. Pri dovoljevanju takih kreditov pa je potrebno, da so zadružna vodstva natanko poučena o premoženjskem stanju in kreditni sposobnosti prosilca in njegovih porokov, To je pa mogoče le v malem okrožju; radi tega bo poslovanje take posojilnice tem gotovejše, čim ožji je njen delokrog.

Režijski stroški, zlasti kar se tiče pisarne, so malenkostni; kajti na eni strani ni potreba posebnega uradnika, ker opravi lahko vsak član načelstva brezplačno ono malo pisarniško delo,

na drugi strani tudi ni treba v največ slučajih nikakih posebnih društvenih prostorov, ker se posluje lahko v občinski pisarni, čitalnici itd.

Na kmetski stan bo uplivalo ustanavljanje takih posojilnic blagodejno, ker se navadi neke gotove samostojnosti in načela samopomoči. Tako postane »najboljša opora države«, kmetski stan, res to, kar naj bi bil: nepremagljiv branik proti napredujočemu socijalnemu demokratizmu.

Da se pri nas Slovencih ni mislilo do naj-novejšega časa na ustanavljanje takih malih kmetijskih posojilnic, ali bolje: da se takih posojilnic ni ustanavljalo, temu je več vzrokov. V prvi vrsti se je smatralo nemogoče, da bi mali posestniki, obrtniki itd. na deželi mogli ustanavljati in pozneje voditi take male posojilnice, v drugi vrsti pa se je balo velikih stroškov ob ustanovitvi: vpis, nabava tiskovin itd. In končno smo bili v zadregi, odkod vzeti denar za pričetek poslovanja. Faktično so bili ti pomisleki do zadnjega časa deloma opravičeni, kajti izkušnja uči, da je bilo ustanavljanje takih posojilnic dokaj težavno vsled nepoznanja postopanja pri ustanovitvi in potem vsled okoliščine, da je bila nabava tiskovin radi vsakokratnega novega tiska vseh formularjev precej draga, in da je bila tudi prva preskrba denarnih sredstev spojena z velikimi težkočami.

Predsedstvo »Zveze slov. posojilnic« je spoznalo te ovire in jim skušalo priti v okom deloma na ta način, da posreduje osebno pri ustanavljanju novih posojilnic in se pri tem poslužuje malim društvom prikladnih, že tiskanih formularjev za pravila, ki se imajo samo podpisati; tudi prošnje za vpis in protokoliranje preskrbi Zvezno predsedstvo brezplačno. Dalje je Zveza načrtala enotne tiskovine za vse pisarniške manipulacije in jih dala natisniti pri »Narodni tiskarni« v Ljubljani, kjer se jih dobi po znižanih cenah. Tudi more iti Zvezino predsedstvo na novo ustanovljenim zadrugam glede denarnih sredstev v toliko na roko, da izposluje pri večjih posojilnicah posojila ali hranilne vloge po najnižji obrestni meri.

Ustanavljanje kmetijskih posojilnic je potemtakem sedaj mogoče z malenkostnimi troški in trudom, rekel bi malone v vsaki večji župniji, da je le nekaj zanesljivih, čitanja in pisanja zmožnih posestnikov, ki imajo veselje sprejeti v roke ustanovitev kmetijske posojilnice. Četudi skupna posojila ne dosežejo vsote 10.000 gld., ni dvoma, da se zavod vzdrži, kajti take posojilnice so oproščene vsakega davka in pridejo v poštev pravzaprav le stroški za tiskovine.

Kar se tiče nabave male, pred ognjem varne blagajne, ki naj ne manjka v nobenem zavodu, je pripomniti, da zato izdan denar — okoli

60 gld. — ni izgubljen, kajti blagajna ima vedno gotovo vrednost. — Da dokažemo s številkami, kako neznatni so troški pri ustanovitvi take posojilnice, jih navedemo v naslednjem:

a) koleki za izvorna pravila, prepis, vpisno prošnjo z rubriko	gld. 2'51
b) legalizacija izvornih pravil in vpisne prošnje okoli	» 8—
c) štamplja	» 1'80
d) tiskovine za prvo polletno porabo » 20—	
Skupaj*	gld. 32'31

Iz navedenega je razvidno, s kakimi neznatnimi izdatki je združena ustanovitev take male posojilnice.

Od strani Zveznega predsedstva se je ustanovila prva kmetijska posojilnica 29. maja t. l. v Pišecah (brežiški okraj), katera zdaj že posluje. Druga taka posojilnica, določena za okraj Rogatec, se je konstituirala 9. junija t. l. v Slatini in prične poslovanje 1. julija t. l. Ravnotako se je ustanovil dne 29. pret. mes. v Šentpetru pod Sv. Gorami enak zavod.

Opozarjajoč rodoljube na deželi na ta predmet, jih prosimo, naj razmišljajo, ako v njihovem kraju še ni posojilnice, ali bi ne kazalo z ozirom na ondodne krajevne razmere isto ustanoviti, in ali bi se ne moglo dobiti vsaj tri osebe, ki bi se jim poverilo vodstvo posojilnice. V tem slučaju ni treba drugega, nego obrniti se do predsedstva Zveze slov. posojilnic (Celje, Glavni trg št. 15), ki uvede potem vse korake, ki so potrebni za ustanovitev in vpiš, in to brezplačno le proti povračilu kolekovine in legalizacijskih stroškov.

Slednjič naj še navedemo, da je bilo glasom statističnih izkazov koncem l. 1881. takih malih posojilnic t. j. posojilnic s posojilnim zneskom do 20.000 gld. na Češkem 30, na Moravskem 34.

Celje, meseca julija 1884.

M. Vošnjak.

Drugo leto po osnovanju »Zveze« je obračal M. Vošnjak svojo pozornost tudi na ustanovitev posojilnic na Koroškem in Kranjskem. Glede Koroškega se sme reči, da so se bile do l. 1902. vse sedanje tamošnje slovenske posojilnice (razen jakobške) ustanovile po posredovanju »Zveze«.

Da je pa »Zveza« tudi na Kranjskem orala ledino na posojilniškem polju, je dokaz pismena zahvala deželnega odbora Kranjskega iz l. 1884. za jako uspešno delovanje glede pospeševanja posojilništva.

Zdaj ko smo »očeta slov. posojilništva« omenili in njegovo sliko čitateljem pokazali, nas veže dolžnost, da ocenimo na kratko posojilniško de-

* Razume se, da je v tem oziru uveljavljena drugačna praksa (Ur.).

lovanje še nekaterih domoljubov, zlasti takih, kateri so se že v večnost preselili.

Jako zaslužen posojilničar je bil Pavel Simon, kot tajnik Mariborske posojilnice. Rojen je bil na Vrhniki ter bil grajski oskrbnik na Štajerskem, naposled v Fali pri Rušah. Pred več nego 30. leti se je naselil v Mariboru in se takoj udeležil delovanja pri tamošnji posojilnici; kot njen tajnik je jako marljivo deloval za razvoj tega zdaj tako uglednega denarnega zavoda. Ko se je vpeljala pri celjski »Zvezi« revizija posojilnic, mu je predsednik izročil pregledovanje koroških in več štajerskih posojilnic. Posebno si je rajni pridobil zaslug glede razvitka slovenskega koroškega posojilništva. Po dolgem bolehanju je ta blagi mož preminil leta 1901. v Mariboru.

Maks Veršec je bil občinski tajnik v Kamniku, ko ga je M. Vošnjak (l. 1884) v službo vzel k celjski posojilnici. Ker se je kazal kot

Ivan Knavs.

spretnega posojilničarja je postal njen tajnik in je pomagal tedanjemu načelniku tega zavoda, M. Vošnjaku, pri ustanovitvi raznih posojilnic. Tudi pri snovanju Južno-štajarske hranilnice je marljivo sodeloval in je bil prvi tajnik iste. L. 1889. se je moral preseliti v Ljubljano, kjer je snoval po celjskih vzorcih posojilnice in »Zvezo kranjskih posojilnic«, kar se je pa zgodilo po večini iz strankarsko-političnih nagibov.

Jožef Žičkar, deželni in državni poslanec je kot svoječasni vikar celjski sodeloval pri ustanovitvi posojilnice v Celju; kot župnik vitanjski je tam ustanovil posojilnico in kot dekan na Vidmu s pomočjo ravnatelja Fr. Jošta videmsko posojilnico.

Okrajna posojilnica v Krškem, pri kateri deluje pisec teh vrstic, praznovala je že svojo 20 letnico. V teku teh let je veliko dobrega storila, dasi se je imela od začetka s težavami boriti.

Težko je bilo dobiti mladi zadrugi načelnika; nekaj odličnih domoljubov v Krškem, katerim se je to delo in ta čast nakloniti hotela, bilo je to odklonilo. Obstanek in začetek zadrugi je bil še zagotovljen, ko se je dal na odločno prošnjo ranjki vikar Knavs pregovoriti, da je prevzel mesto posojilniškega ravnatelja. Potlej je stvar prišla v pravi, toda počasni tir; kajti težko je bilo odbor sestaviti in težko ude pridobiti, ker je imela nova zadruga neomejeno zavezo. Še težje je bilo denarja dobiti za posojevanje. — Ko je prva stranka naposled dobila, ni bilo v blagajni niti 200 gl., kolikor je ona prosila; moral jo je za posojilnico ravnatelj Knavs začasno založiti. Dobrotnikov posojilnica ni imela. Največji je bil ranjki Knavs. On se je pri njej rad in prostovoljno in ne za plačilo trudil. Ivan Knavs je bil rojen 19. avgusta 1828 na Gori pri Sodražici kot sin kmečkih staršev. V vseh svojih stanovskih

Franjo Jošt.

službah se je odlikoval kot ljubezniv in miroljubni pastir, ki je posebno poleg svoje težavne službe ljubil gospodsko družbo, v kateri se je znal tako lepo vesti kakor malokdo.

Leta 1868. je prišel Ivan Knavs v Krško za župniškega vikarja, kjer je 32 let uspešno deloval.

Ivan Knavs je dobro gospodaril s svojimi pičlimi dohodki. Tudi posojilnico, kateri je bil 15 let predsedoval, je učil dobro gospodariti. Blagi mož je umrl 16. aprila 1900. Nagrobni spomenik mu je iz hvaležnosti postavila »Okrajna posojilnica«.

Od tistih eden, kateri se še zdaj trudijo za prospeh in napredek slovenskega posojilništva, je v prvi vrsti Franjo Jošt. Ta vrli gospod je bil rojen l. 1868. v Gotovljah pri Žalcu. Obiskoval je gimnazijo v Celju. Svojih študij ni mogel, kakor bi kot odličnjak sicer rad, popolnoma do-

vršiti, ker so ga pred skončanjem bili na tri leta k vojakom vzeli. Posvetil se je knjigovodstvu in marljivo študiral vse sestave istega. Dopršivši vojaško dolžnost in ker je bil v knjigovodstvu izvežban, je bil kmalu nastavljen v Celju za hranilničnega ozir. posojilniškega knjigovodjo, kjer je deloval v veliko zadovoljnost. Ker se je pa za splošno posojilništvo intenzivno zanimal, ga je Zvezni predsednik povabil, naj vstopi k Zvezi kot tajnik in revizor; zdaj deluje kot ravnatelj, vodi Zvezne posle s posebno spretnostjo in se zanima v polni meri zlasti za ustanavljanje novih kmetijskih posojilnic ustroj Raiffeisen. Odlična zaslug Franjo Joštova je preustrojitev oz. ustanovitev Zadrुžne Zveze in njene denarne centrale.

Ako bi nobena reč ne mogla Slovencev prepričati, koliko je vredna gospodarska neodvisnost, prepričati jih morejo nekateri velikanski »Narodni in posojilniški domovi«. Dokler niso imeli Slovenci tega prepričanja, tičali so, zasmehovani z našim jezikom vred, v bornih kočah na kmetih.

Narodni dom v Celju.

od koder si nismo upali v mesta. Zdaj pa ko smo začeli sami gospodariti s svojimi prihranjenimi novci, zdaj pa tam že pogumnejši nastopamo po lepih hišah, v katerih se nam ni treba več klanjati tujcu. To smo dosegli Slovenci s svojimi posojilnicami. V prvi vrsti so to dosegle tiste starejše posojilnice, katere so bile prikrojene bolj po Schulze-Delitzsch-evih načelih.

Dosegle so to tiste posojilnice, katere so v večjih krajih, kjer so imele večji promet in vsled tega večji dobiček. Posledica velikih posojilnic je bila vedno večji naraščaj rezervnih fondov, s katerimi smejo posojilnice poljubno razpolagati. In razpolagale so nekatere posojilnice na tak način, da so investirale rezervne fonde in še druge novce v lepe, večinoma nove stavbe, narodne posojilniške domove, katerih so posojilnice tudi tako

zelo potrebovale za svoje pisarne, Slovenci pa še bolj za svoje strehe, kakor n. pr. v starih časih popotniki takozvanih »hospicev« na visokih gorah. S temi domovi se je pokazal zunajni uspeh dobro organiziranega slovenskega posojilništva. Najlepši »Narodni dom« ima celjska posojilnica.

Nič manj lep »Narodni dom« si je postavila posojilnica v Mariboru. Lepe domove so si kupile posojilnice: Ptuj, Brežice in Ljutomer. Krasni poslopji imate posojilnici: Črnomelj in Ormož, kateri sta si jih sami postavili. Enako tudi posojilnica v Št. Jakobu v Rožni dolini. Lepe domove so si kupile tudi druge koroške posojilnice, n. pr. Velikovec, Spodnji Dravograd in v najnovejšem času v Borovljah glinjska posojilnica. Velike hiše so si sezidale posojilnica v Radovljici in ona za okolico v Ljubljani. Lepo hišo je bil podaril posojilnici v Šmarju pri Jelšah rajni mladi rodoljub dr. Kartin. Posojilnica v Logatcu ima tudi svojo hišo. Stara »Prva dolenska posojilnica« ima vže nekaj let veliko posestev s poslopji vred in grad v Metliki. V Gorici ima »Ljudska posojilnica« svoj dom in ondotna »Trgovsko-obrtna zadruga«, »Trgovski dom«, dočim se v »Trstu« dviga posojilniški »Narodni dom«. Take hiše so si postavile tudi posojilnica v Podgradu v Istri in še druge.

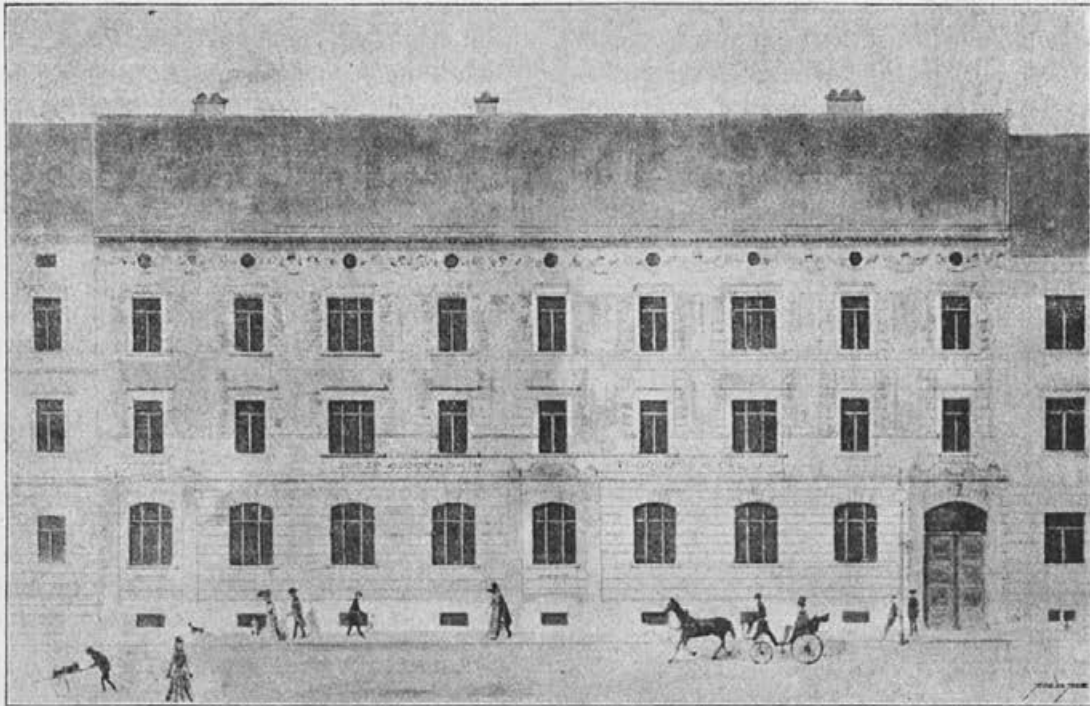
»Zveza slovenskih posojilnic v Celju« je pred leti nabirala pri posojilnicah in drugih domoljubih družabnike v ta namen, da se je kupila hiša, v kateri bi se otvorila v Celju zadrुžna trgovina z železom. Ker je pa potem narodnjak g. Peter Majdič prevzel v Celju poprej na zadrुžni podlagi osnovano veliko trgovino z železom v svojo last in režijo, je prenehala zadrुžna trgovina kot taka. Ta trgovina, ki izvrstno uspeva in je trn v očeh vsem celjskim in štajerskim narodnim nasprotnikom, je torej neposredno tudi sad delovanja »Zveze« in njenih funkcionarjev. Društvo »Zveza slovenskih posojilnic« si je pa postavilo svoj dom (Zvezni dom) v Celju. Dotično poslopje je v Schillerjevi ulici, v najlepšem delu mesta, sezidano po načrtu ljubljanskega arhitekta Cirila Koch, in je stalo okoli 100.000 K. V pritličju je društvena »Zvezna tiskarna«, v prvem nadstropju ima najete začasne uradne prostore Zadrुžna Zveza, v drugem pa so zasebna stanovanja.

Nekako do leta 1895. niso mogli v središču slovenskih pokrajin (v Ljubljani) dovolj spoznati, kako važno je posojilništvo in v obče zadrुžništvo za gospodarski in narodni napredek slovenski. Ko se je pa bil preselil Maks Veršec iz Celja, kjer je bil zelo delaven za celjsko posojilnico, za južno-štajersko hranilnico in za posojilništvo sploh, v Ljubljano, opozoril je tukaj domoljube na važnost posojilniške stroke. Na nje-

govo prigovarjanje ustanovile so se na Kranjskem, kjer je bila sicer tudi celjska Zveza že precej posojilnic ustanovila, najprvo četudi ne izključno iz gospodarske potrebe posojilnice v nekaterih takih krajih, kjer so že druge bile; pozneje so jih kranjski posojilničarji pa snovali še v mnogih drugih krajih, kjer so bile ali zelo potrebne ali pa vsaj koristne. Ti za posojilništvo vneti slovenski konzervativni rodoljubi združili so bili

potem te posojilnice v »Zvezo kranjskih posojilnic«, in pozneje v »Gospodarsko zvezo«. Iz te osrednje zadruge nastala je sedajna »Zadružna Zveza« v Ljubljani. Dočim se peča tamošnja »Gospodarska Zveza« samo z blagovnim prometom.

Celjska »Zveza slovenskih posojilnic«, ki je na polji posojilništva Slovincem veliko koristila, se peča sedaj kot društvo tudi le z obrtom: tiskarno, knjigoveznicno in trgovino. Nadzorstvo

Zvezni dom v Celju.

posojilnic in drugih zadrug ter denarno zmeno žnjimi pa izvršuje »Zadružna Zveza«, to je preustrojena odnosno nova osrednja zadruga v Celju. Enak posel ima za Goriško ondotna Zveza zadrug in društev. Vse te tri centralne zadruge so sad najnovejšega časa, osobito pa sad novega zakona z dne 10. junija 1903. Ta zakon veleva namreč, da mora biti vsaka zadruga (in vse slovenske posojilnice so zadruge) najmanj enkrat v dveh

letih nadzorovane od katere take zadružne zveze, ki dobi za to od oblasti potrebno dovoljenje. Ako pa se katera zadruga noče pridružiti k taki »zvezi« in podvreči njenemu nadzorstvu, pošlje k njej oblast v to določenega nadzornika na njene stroške.

Končam pa rečem: Mi Slovenci smemo biti ponosni na našo zadružništvo!

J. Lapajne.

Ob začetku novega letnika.

Ko je stopila začetkom leta 1907. »Zadruga« kot naše lastno glasilo med svet, je gotovo marsikateri naš prijatelj pozdravljal to srečno misel, ki je vsled prizadevanja neumornega vodstva naše Zveze stopila v življenje, a ne tajimo si, marsikdo se je bal za procvit in obstoj našega zadružno-gospodarskega lista.

Mnogi nasprotniki so mu želeli in prorokovali prezgodnjo smrt. Saj pa tudi razmere, v

katerih živimo mi Slovenci niso za list, ki si stavi program, zadružno-gospodarsko delo brez strankarstva, brez vsakdanje male naše politike, ki nam ubija toliko sil, najugodnejše.

Vse te razne zapreke, ki ovirajo vsak list ob začetku smo srečno premagali in v svesti si jednoletnega težavnega dela, ki smo ga izvrševali z najboljšo voljo v prosep našega zadružništva, stopamo z novim letnikom pred cenjeno našo slovensko javnost.

Isti je naš program kakor je bil doslej, ista pot in ista smer ostane rudi v bodoče vodilna »Zadrugi«. Širiti smisel in razumevanje za združeno delo, zidati s tem na veliki stavbi narodno-gospodarskega dela, nas je vodila doslej in nas bode v bodoče. Zavedamo se, da vršimo težavno gospodarsko in kulturno delo med Slovenci in to nam daje voljo in pogum, to krepi naše sile, da stopamo krepko naprej brez ozira na levo in desno.

Dvojno pa je potrebno vsakemu listu, ki hoče živeti in napredovati; — imeti mora trdno gmotno podlago in prinašati mora času in razvoju potrebne članke. Vabimo torej cenjeno naše občinstvo k naročbi, uverjeni smo, da nam ostanejo stari naročniki zvesti, upamo pa, da je celina na združnem in gospodarskem polju že v toliko izorana, da dobimo še več novih prijateljev, ki bodo podpirali »Zadrugo« gmotno in duševno.

Zvestim našim sotrudnikom, ki so nam omogočili, da je stala »Zadruga« na taki višini, se najtopleje zahvalujemo in jih prosimo še nadaljnje pomoči. V znamenju dela, brez praznih vsakdanjih fraz se vrši današnje življenje in hiteti moramo in premišljeno delati še tem bolj mi Slovenci, če hočemo popraviti zamujeno, če nočemo, da gre življenje preko nas, da nas tuja združena sila ne potepta, da ne omagamo ločeni in osamljeni v velikem gospodarskem boju. Naj se torej množe naše združene vrste, naj raste in se širi med nami misel pravega združništva — s to željo stopa »Zadruga« v drugi letnik in v tem se nadejamo pomoči vseh razumnih in trezno mislečih mož, ki pojmujejo tok časa in imajo volje dovolj, da ne stojijo mrtvi ob strani, temveč zastavijo svoje sile v narodni napredek, ki leži v združenem delu.

Morebitne želje, ki se nam sporoče, bomo vedno upoštevali. Dopisi se naj pošiljajo uredništvu, naročnina pa na naslov Zadruga Zveze v Celju. Vsem zadrugam, prijateljem in znancem želimo veselo in srečno novo leto.

Uredništvo.

Današnji številki »Zadruga« prilagamo vabilo »Kmetovalca« za naročbo in priporočamo ta izboren slovenski gospodarski list.

Objednem prilagamo »Zadrugi« tudi oklic za hišne hranilne nabiralnike in opozarjamo naše čitatelje, da se začenejo posluževati tega primernege načina varčevanja — nabiralnike naroča Zveza.

Daušnji številki »Zadruga« prilagamo položnice in ponovno prosimo in opozarjamo one, ki so list sprejemali, da list tudi plačujejo, da poravnajo sedaj ob novem letu star dolg.

Književnost.

«Poljudna pravna knjižnica». Pod tem naslovom je začelo društvo »Pravnik« v Ljubljani izdajati pravne predpise z lahkoumljivimi pojasnili.

I. zvezek »Zakon o dovoljevanju poti za silo«, je že izšel in iz pregovora posnemamo:

Neznanje zakonskih (postavnih) določil je torej vsakemu v občutno škodo in če kedaj, velja tu rek: nevednost je najdražja stvar na svetu. Martikateri pride v nesrečno zaporno ali vsaj denarno kazen, ker je kaj napravil, kar zakoni prepovedujejo, ali kaj opustil, kar oni velevejo; še večkrat pa človeku odidejo koristi, ki bi jih imel, ako bi znal zakonite predpise. V naši dobi se je tudi prej mirno in tiho življenje preobrnilo, par in električna sta pomnožila in poobčila ves svetovni promet, trgovina in obrt nista več omejena na bližnje domače kraje. Vsled tega pa je množina raznih pravnih predpisov vedno večja in potreba njih znanja vedno silnejša. — Zato smo se odločili, da priobčimo v kratkih presledkih vse za naš narod važnejše zakone, ter jim pridemo kratko poljudno zazlagati.

Prvi zvezek razpravlja o zakonu od 7. junija 1897 št. 140. drž. zakonika, tikajoč se dovoljenja o poti za silo (zasilni poti), ker vemo da se ta zakon, dasi je jako koristen, pri nas uporablja redko. Rečeni zvezek je pisan priprosto ter obsega poleg besedila o rečenem zakonu in pojasnil tudi vzorec prošnje na sodišče. Ta zvezek velja samo 40 v. Knjižico je uredil dr. E. Volčič, c. kr. dež. sod. svetnik v Novem mestu, od katerega urednika izidejo v nekaterih dneh za isto knjižico še:

Zvezek II. in III. Predpisi o železniških in rudniških knjigah. 1908. Cena mehko vezani knjižici K — 80.

Zvezek IV. in V. Predpisi o konverziji terjatev. 1908. knjiga potrebna posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Cena mehko vezani knjižici K — 80.

Zvezek VI. — IX. Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč. 1908. Cena mehko vezani knjižici K 1'60.

Urednik pošilja knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da k navedenim cenam priračuni le resnične in poštne izdatke; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje kupnina in poštine 10 vin. naprej v gotovini ali poštnih znamkah.

Združne in gospodarske vesti.

Seznam zadrug je to pot izostal radi tehničnih ovir. —

Kazalo priložimo v prihodnji številki.

Zadnji poučni tečaj. C. kr. naučno ministerstvo sklicuje na 11. prosinca 1908 posvetovalno komisijo radi kurza, ki se bo vršil na visoki poljedelski šoli na Dunaju. K temu posvetovanju pošlje tudi splošna Zveza gospodarskih zadrug v Avstriji svoje zastopnike.

Nova zadruga zveza v Gorici. »Federazione dei Consorzi agricoli del Friuli con sede in Gorizia« (Zveza gospodarskih zadrug na Furlanskem s sedežem v Gorici) je naslov tej novi zadrugi zvezi, ki se je preustrojila iz že obstoječega društva v zadrugo z omejeno zavezo. Namen te zveze je med drugim še posebej nakupovanje velikih posestev iz rok graščakov, da se tako osvobodijo tamošnje kmetijsko in omogoči zdrav razvoj. Predsednik zveze je dr. A. Fajdutti, državni poslanec. Zveza šteje skupno 71 zadrug in začne svoje poslovanje s 1. januarjem 1908.

Ustanovila se je moravska agrarna in industrijska banka na Moravskem s sedežem v Brnu.

Po novi vinski postavi zapade kazni do 200 K, kdor ne razobeši v kleti, kjer ima shranjeno vino za prodaj, odtisa te postave.

Da kokoši tudi po zimi nesejo je treba, da dobivajo dobro in primerno hrano. Samo zrnje za to ne zadostuje, kakor je ob sebi redilno. Prav dobri so mesni odpadki poleg zelenja. Topel krompirjev močnik prav dobro de kot jutranja piča. Vobče pa je dokazano, da stare kokoši po zimi ne nesejo rade, spomladanske kokoši pa nesejo celo zimo, ako jih primerno krmimo.

Članek »Letni računski zaključki«, ki bi se imel skončati v tej številki, je moral zaradi obilice drugega gradiva izostati. Priobčimo ga v februarški številki.

Knjigovodstveni tečaj, ki smo ga priredili za funkcijonarje mlajših in novih zadrug, osebno Raiffeisenovk, ki so začele poslovati v tekočem oz. pretečenem letu je bil prav dobro obiskan. Udeležile so se istega po svojih knjigovodjih, tajnikih itd. skoro vse Raiffeisenovke, ki morajo s potekom leta 1907 objaviti v zmislu zakonitih določil prvokrat računski zaključek in bilanco. Vspeh tečaja je pokazal, da je bil isti zelo potreben, ker se je popolnoma dogotovilo kakih 20 bilanc in se je udeležencem s praktičnim delom pokazalo, kako bodo imeli v bodoče voditi knjige in račune. Tečaj je vodil ravnatelj Jošt, pomagali pa so mu tudi nekateri zunanji revizorji in domači knjigovodja.

Sklepanje letnih računov. Nekatero nove zadruga so se oprostile, ker niso zaradi raznovrstnih vzrokov mogle odposlati k praktičnemu knjigovodstvenemu tečaju nobenega svojega zastopnika. Ker bodo pa tudi iste morale napraviti za leto 1907 računski zaključek in bilanco, katera dela jim pa po večini še niso povsem znana je treba, da se zato pobrigajo ob pravem času ter da nam naznanijo, če in kedar žele, da jim pošljemo strokovno pomoč na lice mesta. Umevno je, da nam prinese novo leto ogromno dela in ker moramo na eni strani računati s pičlo odmerjenim časom, na drugi strani pa tudi štediti z režijskimi izdatki, se naj vse prizadete zadruga oglasijo čim najprej.

Vse naše p. n. članice uljudno pozivamo, da izdelujejo letne računске zaključke tako, kakor smo jih učili vsa druga leta in sicer po tiskovini obrazec »T«, ki se dobi v Zvezni trgovini v Celju. Nadalje pa tudi prosimo, da nam pošlje vsaka zadruga po dva izvoda računskega zaključka, kadar je isti dotiskan, odnosno 2 pravilna prepisa istega, ker jih potrebujemo za sestavo statističnih podatkov.

XVII. Letopis za leto 1906. Na mnoga vprašanja, ki nam v tem oziru prihajajo naznanjamo, da se je izdajanje Letopisa tokrat nekoliko zakasnilo zaradi tehničnih ovir. Gradivo, ki je že davno pripravljeno je sedaj v tisku in bo izšel Letopis v najkrajšem času. Članice dobijo Letopis brezplačno, drugi naročniki pa proti povrnitvi stroškov, ki se naznanijo.

„Denarna centrala Zadrुžne Zveze v Celju“

izkazuje z 28. decembrom 1907 naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1906	K	113.790'—
Vplačani deleži	»	4.700'—
Skupaj	K	118.490'—
Izplačani deleži	»	10'—
Stanje deležev	K	118.480'—
Stanje pasivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	K	1.530.409'19
Prejeti pasivni tekoči računi	»	2.149.960'43
Skupaj	K	3.680.369'62
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	1.763.083'95
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.917.285'67
Stanje aktivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	K	1.626.384'72
Izplačani aktivni tekoči računi	»	1.574.681'02
Skupaj	K	3.201.065'74
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	1.465.346'41
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.735.719'33
Gotovina, poštna hranilnica in na-		
ložbe	K	180.986'67
Denarni promet je znašal v decembru:		
prejemki	K	7.467.713'21
izdatki	»	7.440.288'89
Skupni denarni promet toraj v		
decembru (do 28. 12. 1907)	K	14.908.002'10

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELEN

(Osrednja banka čeških hranilnic)

PODRUŽNICA V BRNU
Ferdinandova ulica 29.

Centrala v Pragi

PODRUŽNICA V TRSTU
Piazza del Pontarosso 3.

PODRUŽNICA V LVOVU
ulica Karola Ludvíka b. 33.

I. Ovocna ulica 15.

PODRUŽNICA NA DUNAJU
I. Wipplingerstrasse 22.

Izvršuje vsakovrstne bančne transakcije: Tekoče račune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplačila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% bančne zadolžnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Natančnejea pojasnila daje ravnateljstvo.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

„Kmečke hranilnice in posojilnice na Ptujski gori
~ registrovana zadruga z neomejeno zavezo“ ~

kateri se bode vršil

v nedeljo 12. januarja 1908 ob 3. uri
popoldne v posojilniških prostorih

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka pro 1907.
3. Čitanje revizijskega poročila Zadružne Zveze in ukrepi vsled istega.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

„Kranilnice in posojilnice v Vuzenici
registrovane zadruge z neomejeno zavezo“

ki se bode vršil

v nedeljo, dne 12. prosinca 1908 ob 1. uri popoldne
v pisarni hiše gospoda Antona Mravljaka

s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka pro 1907.
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

„Hranilnice in posojilnice v Podsredi
registrovane zadruge z neomejeno zavezo“

ki se bode vršil

v nedeljo, dne 19. januarja 1908 ob
8. uri predp. v uradni sobi (hiš. št. 31.)

po sledečem vsporedu:

1. Poročilo načelstva.
2. Čitanje revizijskega poročila Zadružne Zveze ter ukrepi vsled istega.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1907.
4. Slučajnosti.

Načelstvo,

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

„Kranilnice in posojilnice v Grižah
registrovana zadruga z neomejeno zavezo“

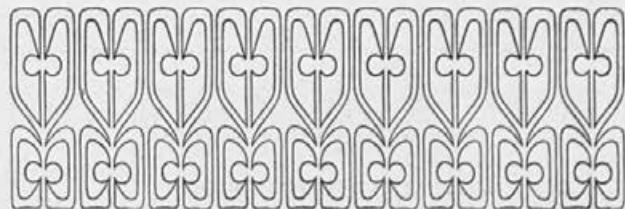
kateri se bode vršil

v nedeljo, dne 12. januarja 1908 ob
9. uri dopoldne v zadružni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Čitanje revizijskega poročila Zadružne Zveze in ukrepi vsled istega.
3. Odobrenje računskega zaključka pro 1907.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

RAZGLAS!

Z ozirom na draginjo, ki vlada sedaj na denarnem trgu in z ozirom na to, da so vsi večji denarni zavodi svojo obrestno mero povišali, bode počenši od 1. prosinca 1908 podpisana zadruga vsim dolžnikom izven metliškega sodnijskega okraja

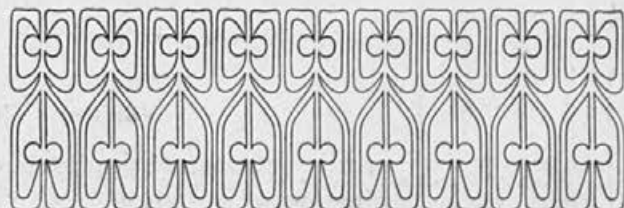
po 7% zaračunala.

METLIKA, dne 15. decembra 1907.

Prva dolenska posojilnica

registrovana zadruga z neomejenim poroštvom

v Metliki.

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5,-	Opravljeni zapisnik		5,-
B. Konto za posojila		7,20	Menice, slovenske		4,-
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7,20	Skadenena knjiga za menice		5,-
D. Konto za zadrugne deleže		5,-	Konto hiš		5,-
E. Razdelnik izdatkov		6,40	Zemljeknjižna prošnja		5,-
F. Razdelnik prejemkov		6,40	Rubrum za zemljeknjižne prošnje		4,-
G. Imenik društvenikov (register)		6,40	Obrazec U. Pristopni list		6,40
H. Denarni listek		1,-	V. Izkaz za rentni davek		4,-
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1,-	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	—90
K. Referatna pola za dolžnike		1,20	" pristopne liste	1	—60
L. Poročevalna pola za dolžnike		5,-	" menice	1	—60
M. Opomin ostalih obresti		1,-	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek	2,40
N. Računski listek za posojila		1,-	" izposojila št. 600 K/70	kolek	2,40
O. Konto hranilne vloge		7,-	" inventar št. 600 K/70		2,40
P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7,-	Imenik (index) vlagateljev 195/648		1,20
R. Konto posojila		7,-	" zadrugnikov in dolžnikov 195/648		1,20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4,-	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100		2,70
T. Računski zaključek		7,-	" obnena zborna 400 K/70		2,70
Dolžno pismo		6,-	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6,-
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—30			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta števil. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Prodajalni urad hišnih hranilnih nabiralnikov

(Heimsparkassen-Verkaufsbureau.)

Telefon 13.340.

r. z. z om. z.

Telefon 13.340.

DUNAJ, I., Stadiongasse 6.

Mi oferiramo sledeče vzorce:

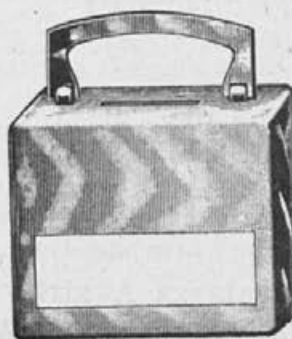
Burns-ov nabiralnik, izdelek Weitz: ovalen, bakreno oksidiran, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah s pastjo.

Cloeter-jev nabiralnik, vzorec št. 3: štirioglat bakreno oksidovan, 7 cm visok, 10 $\frac{1}{2}$ cm dolg, 5 cm širok, zapah z premičnim tulcem.

Selfmen-ov nabiralnik, ovalen, bakreno oksidovan, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah s pastjo.

Stegmann-ov nabiralnik. (Budjevice): štirioglat, bakreno oksidovan, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah z jezički.

Na sprednji strani nahaja se tablica, v katero se vtisne ime denarnega zavoda in tekoča številka. Cena vsakemu vzorcu je K 6.— vštrevši napis in omot z železniške postaje Dunaj, pri vzorcu Stegmann z železniške postaje Budjevice.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo pri „Zadružni Zvezi v Celju“

in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigo-tržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravni zakoni** z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga . . . K 8—
2. **Odvetniška tarifa**: določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano K 1-80
3. **Zakoni o javnih knjigah**, zemljiških itd. z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Preko 30 tiskanih pol. Mehko vezana knjiga . . . K 5-60
Popolno v platno vezana . . . K 6—

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“.

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40
- Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici . . . K —80
- Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjižica . . . K —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč**. 1907. Mehko vezano K 2—

Ako ni dogovorjeno drugače, pošilja urednik knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštne znamkah.

Glogowski & Co.

Radetzkystrasse 5 ☞ Gradec ☞ Radetzkystrasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX, 10—2
REMINGTON-BILLING stroji,
SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.
Specijalni katalogi zastonj in poštne prosto.

Osem sotrudnikom, zadrugam,
zadružnikom, prijateljem in znan-
cem želim:

Deselo in srečno novo leto 1908!

FRANJO JOŠT.

POSOSIJILNICA V CELJU

„NARODNI DOM“ ▲ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadružnikov, kateri imajo vsega nad 88.000 kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad 332.000 K rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruga ter jih obrestuje po 4 in en četrt odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osobni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzema nedelje in praznike.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, ▲ Narodni dom ☉

za katero jamčijo okraji: Gornji grad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vranksko za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog 4.000.000 kron.

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. Hranilne vloge obrestuje **po 4 odstotke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti**.

Izposojuje pa na zemljiško varnost **po 5 odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 tri četrt in pol odstotkov obresti**.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritete, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zaveruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruge in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadruge i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spopravnost med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1907 okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadruge Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236,848.258'92
čistega dobička	" 507.922'94
rezervnih zakladov	" 3,672.985'25
skupnega lastnega imetja	" 5,541.905'98
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	" 100,572.031'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.